

GAZİANTEP İLİNİN SAĞLIK TURİZMİ AÇISINDAN SWOT ANALİZİ

İbrahim BOZKURT | [0000-0002-5446-9862](tel:0000-0002-5446-9862) | ibrahim.bozkurt@kilis.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetim Anabilim Dalı, Kilis, Türkiye

Abdullah YILDIRIM | [0009-0004-1017-137X](tel:0009-0004-1017-137X) | abdullah_yildirim63@hotmail.com

İl Sağlık Müdürlüğü, Gaziantep, Türkiye

Öz

Bu çalışma, Gaziantep ilinin sağlık turizmi faaliyetleri açısından güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymak ve maruz kalabileceği tehdit ve geleceğe yönelik alınacak kararlara yön verebilecek fırsatları belirlemek ve öneriler sunmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, Sağlık Bakanlığı'nın açık erişimli bilgi kaynaklarından elde edilen Türkiye ve Gaziantep ili ile ilgili bazı veriler ışığında inceleme yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre; ilin güçlü yönleri, kamu ve özel sektöre ait fazla sayıda hastanenin olması, sanayi açısından gelişmiş bir yapıya sahip olması ve birçok tarihi ve turistik yere sahip olması gösterilebilir. İlin sağlık turizmi açısından yeteri kadar tanıtımının yapılmaması zayıf yönü olarak gösterilebilir. İlin konum olarak, birçok ülkeden ulaşılabilir olması ve uluslararası bir havalimanına sahip olması, kültürel zenginlikleri ve gastronomi çeşitliliği ve yakın mesafede yer alan illerin bazılarında termal turizm tesisleri ve kaplıcaların bulunması gösterilebilir. İlin sınır hattında yer alması, komşu ülkelerin bazılarında yaşanan savaş ve terör olayları da tehdit olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak, hızlı bir şekilde büyüyen ve yüksek miktarda getiri sağlayan sağlık turizmi sektöründe Gaziantep'in daha fazla pay sahibi olabilmesi için stratejik öncelikli sektörler arasında değerlendirmesi önem arz etmektedir. Gaziantep'in sağlık alt yapısı, tesisleri ve verilen hizmetin çeşitliliği göz önüne alındığında, sağlık turizmi açısından yadsınamaz bir potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gaziantep, Sağlık Turizmi, SWOT Analizi, Sağlık.

Atıf Bilgisi

Yıldırım, Abdullah. & Bozkurt, İbrahim (2025). "Gaziantep İlinin Sağlık Turizmi Açısından Swot Analizi". *Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (2), s.479-510.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18056971>

Geliş Tarihi	04.11.2025
Kabul Tarihi	23.12.2025
Yayın Tarihi	31.12.2025
Yazar Katkı Oranı	%50 - %50
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	* Bu makale, 16-17 Kasım 2024 tarihinde 5.Bilsel Uluslararası Sümela Bilimsel

	Araştırmalar Kongresi'nde sözlü olarak sunulan ancak tam metni yayımlanmayan "Gaziantep İlinin Sağlık Turizmi Açısından Swot Analizi" adlı tebliğin içeriği geliştirilerek ve kısmen değiştirilerek üretilmiş hâlidir. Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Etik Kurul İzni	Çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.
Benzerlik Taraması	Yapıldı - intihal.net
Etik Bildirim	conact.alfarabi@iksad.org.tr
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

SWOT ANALYSIS OF GAZIANTEP PROVINCE IN TERMS OF HEALTH TOURISM

İbrahim BOZKURT | [0000-0002-5446-9862](tel:0000-0002-5446-9862) | ibrahim.bozkurt@kilis.edu.tr

Asst. Prof., Kilis 7 Aralık University, Yusuf Şerefoğlu Faculty of Health Sciences, Department of Health Management, Kilis, Türkiye

Abdullah YILDIRIM | [0009-0004-1017-137X](tel:0009-0004-1017-137X) | abdullah_yildirim63@hotmail.com

Provincial Health Directorate, Gaziantep, Türkiye

Abstract

This study was conducted to identify the strengths and weaknesses of Gaziantep Province in terms of health tourism activities, determine the threats it may face and the opportunities that could guide future decisions, and offer recommendations. The study examined certain data related to Turkey and Gaziantep Province obtained from the Ministry of Health's open access information sources. According to the study results, the province's strengths include the large number of public and private hospitals, its developed industrial structure, and its many historical and tourist attractions. The lack of sufficient promotion of the province in terms of health tourism can be considered a weakness. The province's location, accessibility from many countries, and possession of an international airport, its cultural richness and gastronomic diversity, and the presence of thermal tourism facilities and spas in some of the closely located provinces can be considered strengths. Its location on the border can also be considered a threat due to the war and terrorist incidents occurring in some neighbor countries. Consequently, it is important to evaluate Gaziantep as a strategic priority sector in order for it to gain a greater share in the rapidly growing and highly profitable health tourism sector. Considering Gaziantep's health infrastructure, facilities, and the diversity of services provided, it is clear that it has undeniable potential in terms of health tourism.

Keywords: Gaziantep, Health Tourism, SWOT Analysis, Health

Citation

Yıldırım, Abdullah. & Bozkurt, İbrahim (2025). "SWOT Analysis of Gaziantep Province in Terms of Health Tourism". *Al-Farabi International Journal of Social Sciences*, 10 (2), s. 479-510.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18056971>

Date of Submission	04.11.2025
Date of Acceptance	23.12.2025
Date of Publication	31.12.2025
Author Contribution	50% - 50%
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	* This article is based on the content of the paper entitled 'SWOT

	<p>Analysis of Gaziantep Province in Terms of Health Tourism', which was presented orally at the 5th Bilsel International Sümela Scientific Research Congress on 16-17 November 2024 but whose full text has not been published. It has been developed and partially modified.</p> <p>* It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</p>
Ethics Committee Permission	The study does not require ethics committee approval.
PlagiarismChecks	Yes -intihal.net
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	conact.alfarabi@iksad.org.tr
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY 4.0 .

Giriş

Turizm; dinlenmek, görmek, tanımak ve sağlık bulmak amacıyla seyahat edilen bölgeye kalıcı olarak yerleşmemek amacıyla bireylerin birçok nedenle, sürekli yaşadıkları yerlerden ayrılarak başka bir yerde bir süre kalmaları olarak adlandırılabilir. Turizm sektörü, yaşanan yerin ekonomisi, döviz geliri sağlaması ve ülke gelirini artırması ve ödemeler dengesi üzerinde etkisi olan çok önemli bir emek yoğun hizmet sektörüdür (Barca vd., 2013).

II. Dünya Savaşına kadar gelişim gösteren turizm sektörü II. Dünya savaşı süresince durma noktasına gelmiştir. 1950'lerden itibaren yepyeni bir içerikle yeniden gelişim göstermeye başlamıştır. Söz konusu gelişmeye, ülkelerin yaşam kalitesinin artması, nüfusun hızla artması, iş gören haklarının tanınmaya başlanması, teknolojik ve teknik gelişmenin tanıtım, ulaşım ve organizasyon gibi alanlarda başarılı şekilde uygulanması, taksitli ve kredili seyahat olanaklarının kullanılmaya başlanması gibi gelişmeler yeni bir ivme kazandırmıştır. 21. yüzyılın ilk yıllarından itibaren, ülke ekonomilerinin karşı karşıya kaldıkları ulusal ve uluslararası ekonomik problemlerin çözümünde turizmin gelişimi adeta bir çıkış noktası olmuştur (Olalı, 1988).

Teknolojinin gelişimi, medya, iletişim şekillerinin çoğalması, inovasyon ve yenilikçi endüstriler gibi diğer ekonomik faaliyet alanları ile karşılaştırıldığında sürdürülebilirliği fazla ve hızlı gelişim gösteren turizm sektörü, geliştikçe istihdam olanaklarını da artırmıştır (Dioko, 2017). Ülkelerin hazır mamul üretmektense hizmet üretmesi de hizmet veren ülke açısından çok çeşitli alanlarda yeni iş olanaklarına katkı sağlamaktadır. Turizm endüstrisinin kendi faaliyet alanında yer alan esas ve alt sektörlerde doğrudan istihdam, destekleyici diğer sektörler içinse dolaylı istihdam ve ek istihdam üzerinde de belirgin şekilde artıları olmaktadır (Tutar vd., 2013).

Turizm sektörü dinamik yapısı ve sürekli gelişim göstermesi nedeniyle, birçok farklı türü ve sınıfı içinde barındırırken, her geçen gün bunlara yenileri eklenmektedir. Genel itibariyle turizm türlerini; iş turizmi, etnik turizm, kültür ve tarih turizmi, rekreasyon turizmi, egzotik turizm, eğitim turizmi, eko turizm, transit turizmi, din turizmi, plaj turizmi, kruvaziyer turizmi, avcılık turizmi, kırsal turizm, spor turizmi ve sağlık turizmi şeklinde sıralamak mümkündür (Kuskov vd., 2005).

İnsanlar tarih boyunca daha sağlıklı bir hayat için yollar aramıştır. Bir taraftan hastalıkların tedavisi için arayış halinde iken öte yandan daha sağlıklı ve uzun yaşamın formülleri araştırılmıştır. Bu arayış kendi ülkelerinde olduğu gibi seyahat özgürlükleri

ve imkânlarının artması, ulaşımda meydana gelen kolaylıklar, diğer birçok ülkenin kaliteli sağlık hizmetleri sunma konusunda kendisini geliştirmesi ile yurt dışına yönelimi hızlandırmıştır. Turizm türleri arasında yer alan sağlık turizmi, kısaca sağlık hizmetlerinden faydalanmak üzere farklı bir ülkeye seyahat etmek olarak tanımlanabilir. Hastalar ve tedavi görmek isteyen bireyler, kendi ülkelerinde istedikleri tedaviyi alamamaları, sunulan hizmetlerin fiyatının yüksek olması, istenen sağlık hizmetine ulaşmak için uzun süre beklemelerinin gerekmesi gibi nedenlerle farklı bir ülkeden sağlık hizmeti talep etmektedirler. Söz konusu durum sağlık turizminin evrensel boyutunu, bu boyut ise ülkeler arasında vatandaşların seyahat akışının sağlanmasıyla hızlanmaktadır (Aksu, 2011).

Ülke gelirlerinin artışında büyük pay sahibi olan sağlık turizminden elde edilen gelirlerin, ülke içerisindeki bölgesel dağılımı ve yararlanma düzeyleri de önemli bir hale gelmiştir. Bu doğrultuda şehirlerin sağlık turizmine yönelik durumlarının analiz edilmesi, potansiyellerinin doğru şekilde belirlenmesi, kapasitelerinin artırılarak daha da ileriye götürülmesi; sağlık turizminden elde edilen gelir paylaşımında bölgesel farklılıkları ve yararlanma düzeylerinin iyileştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda, bu çalışmada Gaziantep İlinin sağlık turizmi açısından durumunu ortaya koymak ve incelemek, gelecekte alınacak stratejik kararlara yön verecek fırsatları ve engel teşkil edebilecek tehditleri belirlemek ve önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır.

Sağlık Turizmi

Sağlık turizmi, insanların sağlıklarına kavuşmak veya sağlıklarını korumak amacıyla yaşadıkları ülkeye dönmek üzere farklı bir ülkeye seyahat etmeleridir. Sağlık turizminde esas amaç, rutinden uzaklaşıp, kaliteli ve farklı bir ortamda tedavi almak veya sağlığı arttırıcı hizmetlere ulaşmaktır. Bir yandan doğa ile bütünleşmenin keyfini çıkarırken bir yandan da sağlık hizmetlerinden faydalanmak amaçlanmaktadır (T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2024).

Sağlık turizminde potansiyel olarak görülen kitle, sağlık sorunları var olan insanlar veya sağlığının kötüleşmesine engel olmaya çalışan insanlardan oluşur. İnsanların tedavi olmak amacıyla yaşadıkları yerlerden farklı yerlere seyahat etmeleri sağlık turizminin ortaya çıkmasına olanak tanımıştır (Boz, 2004).

Sağlık turizmi bedensel ve ruhsal rehabilitasyon amacıyla ılıca, kaplıca veya diğer sağlık tesislerine seyahat eden bireyin bedensel iyilik halini olumlu anlamda geliştirmek maksadıyla ya da organ nakli, estetik cerrahi operasyonları, fizik rehabilitasyonu, diş tedavisi, ruh sağlığı rehabilitasyonu vb. gereksinimi bulunan

bireylere ülkeler arası hasta potansiyelini değerlendirerek sağlık tesisinin büyümesine imkan sağlayan turizm çeşididir (Sağlık Bakanlığı, 2012).

İnsanların sağlık turizmini tercih etmelerinin sebepleri arasında; bulunduğu ülkede hizmete erişim için bekleme süreleri bir hayli uzunken diğer ülkelerde daha kısa olması, sağlık turizmi kapsamında diğer ülkelerin yüksek teknoloji ve donanıma sahip tedavi imkanları sunması, kaliteli ve rahat konaklama ve otel hizmetleri, bedeni ve zihni dinlendirici, stresi ve yorgunluğu azaltacak alternatif ilaç tedavileri, çeşitli ülkelere yapılan seyahatin vermiş olduğu rahatlık ve dinlenme hissi, hastaların geçici süreyle de olsa problem ve rahatsızlıklarını düşünmemesi, kur farkından kaynaklanan ekonomik fırsatlar, turistlerin karşılaştığı misafirperverlikle edindikleri olumlu hisler, alanında uzman ve yeterli eğitim seviyesine sahip sağlık çalışanlarının kalite standartlarında tıbbi tedavi ve bakım hizmetleri sunması sayılabilir (Ağaoğlu vd., 2019).

Sağlık Turizmi Türleri

Sağlıklı yaşam amacıyla gerçekleştirilen her türlü seyahat göz önüne alındığında, sağlık turizmi türleri 5 başlık altında değerlendirilmektedir (Tarıncı, 2019).

Wellness turizmi

Wellnes İngilizce well, being ve fitness kelimelerinden türetilmiştir. Sağlığı koruma ve geliştirmeyi gaye edinen hayat görüşüne dayanmaktadır. Bu felsefeye göre kişi hayatın merkezine kendisini koymakta ve ruh ve beden sağlığından kişi kendisi sorumlu olmaktadır. Wellness turizmi bu açıklamalar ışığında, tanımlanmış bir rahatsızlığı olmayan kişinin medikal tedavi amacıyla değil, sağlığını geliştirmek için aktivitelerde bulunmak üzere kendi isteği ile seyahat faaliyetinde bulunmasıdır (Weiermair ve Steinhauer, 2003). Diğer bir deyişle, genel kabul görmüş sağlık uygulamalarının yerine geçmekten ziyade tamamlayıcı bir anlayışla hareket etmektedir (Ergüven, 2010).

Termal-SPA turizmi

Sağlık turizminin ilk çağlardan beri kullanımına örnek olarak gösterilen Romalılarca sağlığı koruma ve geliştirmek için veya dini nedenlerle kullanmış olan kaplıca suları, termal turizmin de geçmişteki ilk kullanımlarına örnek olarak verilmektedir. Bu çağlarda kaplıcaların kullanım nedenleri arasında yer alan açık yaraları iyileştirmenin yanında birçok tedavi yöntemlerini de kapsamına alarak daha büyük kitlelere hitap etmiştir (Akbulut, 2010).

Kültür ve Turizm Bakanlığı termal turizmi; “Termomineral su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan kür (tedavi) uygulamaları yanı sıra termal suların eğlence ve rekreasyon amaçlı kullanımı ile meydana gelen turizm türüdür” şeklinde tanımlamaktadır (Uslu, 2020).

Termal turizm faaliyetleri; temel ihtiyaçlar olan barınma ve yeme içme yanında kür-masaj-spa uygulamaları veya rekreatif aktiviteler şeklinde sunulmaktadır (Kütüklü ve Şahin, 2024). Spa ise "Salus Per Aquam" kelimelerinin baş harfleri ile ifade edilen ve bazı hastalıkların şifalı yer altı veya kaynak suları, deniz veya sodalı göl suları ile tedavi etmeye çalışılan bir yöntemdir. Diğer bir ifadeyle: “Sudan gelen şifa” manasına gelmektedir (Heper ve Kayuk, 2024). SPA turizmi, insan sağlığını mineralli sular aracılığı ile korumak veya sağlıklı olmak, formda kalmak, spor yapmak, eğlenmek, hastalıkları tedavi etmek vb. amaçlarıyla ikamet edilen yerden, SPA tesislerine gitmeleri ve bu tesislerde kalmaları şeklindeki hareketleri olarak tanımlanabilmektedir (Özbek ve Özbek, 2008).

Geriatri turizmi

Geriatri, nüfusun yaşlı bireylerinin ihtiyaç duyabileceği tedavi hizmetlerini kapsayan bir alandır (Strausbaugh, 2001). Yaşlı kavramı kültüre, sosyal çevreye, endüstriye ve psikolojik duruma göre farklılıklar gösterse de; genel manada elli yaş ve üzeri kişiler için "üçüncü yaş grubu" olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 1997). Geriatri turizmi, sağlık sorunları bulunan belli bir yaşın üstündeki kişileri ve bu kişilere hizmet sunumunda bulunan emeklilik firmalarını çok yakından ilgilendiren bir sağlık turizmi çeşididir (Bernal, 2005). Tıp dünyasındaki gelişmeler, teknolojik ilerlemeler ve yaşam şartlarının iyileşmesi aynı zamanda insan ömrünün süresinin de artmasını sağlamıştır. Gelişmekte olan ülkelerde bile yaşam süreleri uzamaktadır. Bu da üçüncü yaş grubunda ki nüfus sayısının artmasına neden olmaktadır. Üçüncü yaş grubundaki nüfusun artması ile hizmet sektörünün arzında da değişimlere neden olmuştur. Bu nedenle kalabalık bir nüfusa sahip olan bu kitlenin talep ve ihtiyaçlarına hiçbir sektör kayıtsız kalmayacaktır. Turizm sektörü de üçüncü yaş grubunun sıklıkla kullandığı bir sektör halini almıştır. Turizmden kazanç sağlamak isteyen her bölge ve ülke bu hedef kitle potansiyelini göz önüne almak ve bu durumda olanların talep ve ihtiyaçlarına cevap vermek durumundadır (Bernal, 2005).

Engelsiz turizm

Dünya Sağlık Örgütü 2022 yılında yayınlamış olduğu küresel raporda tahmini olarak Dünya'da 1,3 milyar kişinin engelli olduğu ve bu oranın dünya nüfusunun %16'lık bölümüne denk geldiğini belirtilmektedir (WHO, 2022). Sağlığı yerinde olan bireylerin eğlenme veya seyahat etmeye dair talep ve ihtiyaçları olduğu gibi engelli bireylerin de benzer ihtiyaçları veya olanaklardan yararlanmak istemeleri en olağan hakları olarak görülmelidir (Şenol vd., 2016). Engelli turizmi; bedensel, zihinsel, görme ve işitme kısıtlılıklara sahip kişilerin, turizm olanaklarından sağlıklı bireyler gibi eşit koşullarda faydalanmalarını sağlamaktadır. Yaşlı nüfusun arttığı ve artacağı düşünüldüğünde, ileri yaşında getireceği engellilikler ile birlikte engelli turizm pazarının çok hızlı bir şekilde artacağı değerlendirilmektedir (Blichfeldt ve Nicolaisen, 2011).

Medikal turizm

Medikal turizm; tanı, tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları yanında otelcilik, tanıtım, acentecilik, çevre, mimari, ekonomi vb. açıdan çok yönlü bir bakış gerektirir. Medikal turizm; tıbbi, cerrahi veya diş hekimliği konusunu ilgilendiren herhangi bir tedavi uygulamasını yaptırmak maksadıyla insanların kendi ülkelerinden başka bir ülkeye seyahat etmeleri şeklinde tanımlanabilir (Harahsheh, 2002). Turistlere uygulanan tıbbi işlemlerle şifa için yapılan tedavi edici uygulamalar medikal boyutu; sağlık hizmetleri yanında dinlenme ve boş zaman faaliyetleri ise turistik boyutu oluşturmaktadır (Gümüş ve Büyük, 2008). Bireylerin kendi yerleşim yerleri dışında tıbbi hizmet alma olanaklarını araştırmalarının sebepleri arasında; maliyetler, ihtiyaç duyulan tıbbi hizmetin sosyal sigorta kapsamı dışında kalması, yüksek ve ileri teknoloji tıbbi cihaz ve ekipmanlar, sunulan sağlık hizmetinin kalitesi, sağlık hizmetçilerinin alanında profesyonel olması, tedavide bekleme süresinin kendi ülkesine göre kısa olması, ulaşımda yaşanan gelişmeler ve hava yolu ulaşım fiyatlarının daha cazip hale gelmesi olarak sıralanabilir. Yukarıdaki sıralanan sebeplerin dışında hizmet veren personelin yabancı dil bilgisi, kendi ülkesine göre coğrafi konumu, konaklama imkânları ve akredite olup olmadığı tıbbi turistlerin bir destinasyonu medikal turizm kapsamında tercih etme nedenleri arasında sayılabilir (Bayar, 2019).

Medikal turizm geleneksel veya diğer turizmin alt sektörleri gibi diğer sektörlerle kıyaslandığında diğer sektörlerden çok daha sonra ortaya çıkmasına rağmen çok hızlı büyüyen ve gelişen bir sektör olmuştur (Herrick, 2007). Medikal Turizm Derneği'ne göre her yıl ortalama 14 milyon insanın seyahat ettiği küresel medikal turizm pazarı, 2023'te 24,14 milyar ABD doları gelir üretmiştir. Bu gelirin yılda %21,4'lük büyüme oranı ile 2028'e dek 53,51 milyar ABD dolarına, 2032'ye dek ise 137,71 milyar

ABD dolarına çıkacağı tahmin edilmektedir (Fortune Business Insights, 2024). Medikal turizm alanında öne çıkan ülkeler arasında Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Tayland, Hindistan vb. Ülkeler sayılabilir (Ekinci, 2020).

Gaziantep Hakkında

Gaziantep İli, Anadolu'da kurulmuş ve Anadolu'ya hüküm sürmüş medeniyetler açısından sürekli önemli bir merkez olmuştur. İl, Roma İmparatorluğu döneminde çok önemli bir sınır şehriydi. MS 395'de Roma İmparatorluğu bölününce, Şehir Doğu Roma İmparatorluğu hâkimiyetinde kalmıştır. Bölge İslamiyet'in yayılması sırasında sürekli İslam ordularının akınlarına tanıklık etmiştir. Bu nedenle il, Doğu Roma İmparatorluğunun stratejik öneme sahip bir sınır bölgesi olmuştur. Doğu Roma İmparatorluğu şehri kaybetmemek için büyük önlemler almaya çalışmıştır. Bölge sık sık Romalılar ve Arap orduları hâkimiyetine girmiştir.

Gaziantep ve çevresi 1067 yılında Türklerin himayesine girmiştir. Söz konusu tarih itibari ile bölge Suriye Selçukluları ve Anadolu Selçukluları egemenliğinde kalmıştır. 1098 yılında Haçlı Orduları bölgeyi işgal edince Gaziantep önce Edessa Kontluğu sonra da Maraş Senyörlüğü himayesinde kalmıştır. Anadolu Selçukları tarafından bölge 1150 yılında Haçlılardan kurtarılmıştır. Bölge de karmaşa devam edince, Suriye'de kurulan Atabeylikler ile Anadolu Selçukluları arasında çatışma alanı olmuştur. 1258 yılında Moğollar tarafından istila edilmiştir. 1260 yılında Memlûkler tarafından Moğol istilası sonlandırılmış, Şehir bu sefer de Maraş'ta kurulan Dulkadir Beyliği ve Memlûklerin arasında çekişme alanı olmuştur. XIV. yüzyılın sonlarında başlayan bu mücadele Osmanlıların bölgeye gelmesi ile son bulmuştur (Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024).

Gaziantep'in geçmişinin oluşumu ve niteliğinde yer unsuru önemli bir faktör olmuştur. Bölgenin, ilk uygarlıkların doğduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında bulunması, güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında olması, uygarlık tarihine ve bugüne yön vermiştir. Bundan ötürü Gaziantep, tarih öncesi dönemlerden beri insan topluluklarının yerleşim alanı ve uğrak noktası olmuştur. Tarihi İpek Yolunun da ilden geçmesi her zaman önemini arttırmış ve yerleşim yeri olması bakımından cazibesini korumasına yardımcı olmuştur. Gaziantep'in kronolojik olarak durumu; Kalkolitik, Paleolitik, Neolitik dönemler, Tunç Çağı, Hitit, Med, Asur, Pers, İskender, Selefkoslar, Roma ve Bizans, İslam-Arap ve İslam-Türk dönemleri olarak sıralanabilmektedir. Söz konusu dönemlerin ve medeniyetlerin izleri halen belirgin şekilde görülebilmektedir.

Osmanlıların hâkimiyetinde iken birçok medrese, camii, hamam, çeşme, han yapılmıştır. Şehir aynı zamanda el sanatları, üretim ve ticaret anlamında da bayağı gelişmiştir. 1641 ve 1671 yıllarında yöreyi iki kez ziyaret eden Evliya Çelebi burada 22 mahalle, 8 bin ev, 100 kadar cami, medrese, han, hamam ve üstü kapalı çarşı olduğunu anlatmıştır.

Şehir, Birinci Dünya Savaşı sonrasında Fransızlar tarafından işgal edilmiştir. Gaziantep Savunması, Ulusal Kurtuluş Savaşı tarihimizde fedakârlığın, yiğitliğin ve kahramanlığın en büyük abidesi olmuştur. Gaziantep Savunması, tarifsiz kahramanlığı ile hem kendi Şehrini hem de Güneydoğu Anadolu Bölgesini düşman işgalinden kurtaran muazzam bir halk hareketi, milli benliğin ve birliğin şahlanışı olarak tarihe geçmiştir (Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024).

İslamiyet'in bu bölgeden Anadolu'ya yayılması ve Hz. Muhammed'in Peygamberlik mührünü görüp öpen ve O'nun vahiy kâtiplerinden olan Hz. Ökkeşiye'nin türbesinin Nurdağı İlçesinin Durmuşlar köyü civarında bir tepenin üzerinde yer alması da il açısından farklı bir öneme sahiptir.

Gaziantep İli Turizm Verileri

2024 yılı sonu itibari ile 2.193.363 nüfusa sahip olan Gaziantep İli (tuik, 2024), Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en gelişmiş şehridir. Ülkemizin önde gelen ticaret ve sanayi şehirlerinden biridir. Ülkemizin en büyük 6. kentidir. Gaziantep şehri hem sosyal, hem coğrafik, hem kültürel, hem tarihi hem de gastronomik olarak birçok yönden kendine has bir şehirdir. Önemli kültürel değerleri arasında Gaziantep Kalesi, Rum Kale, Zeugma Antik Kenti, Yesemek Antik Kenti, Gaziantep Mutfağı, Bakır işlemeciliği, Antep Fıstığı ve şehrin tarihsel dokusu yer almaktadır. Tarih boyunca her zaman önemli olan İpek Yolu üzerinde bulunan Gaziantep Şehri, konumu itibariyle de birçok medeniyetin izini taşımaktadır.

Gaziantep İli, tarihi ipek yolu güzergâhında bulunması, doğu illeri ile batı illeri arasında bir kavşak konumunda olması, sanayi ve ticarete ileri bir konumda olması da bir cazibe merkezi oluşturmaktadır. Bu kadar önemli bir coğrafi konumda bulunması nedeniyle İl de çeşitli düzeyde konaklama tesisi bulunmaktadır. İl, Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre; 102 konaklama tesisi bunlara bağlı 6.271 adet oda ve 12.599 yatak sayısına sahiptir (Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024). Bahse konu bu turistik göstergeler, tüm kaynakların etkin ve tam kapasite kullanılması ile rakip destinasyonlardan farklılık yaratılması, ilin turizm açısından detaylı bir planının, bölgenin ve yaşayan insanların önceliklerinin ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ve yörenin

çevresel açıdan kapasitesinin sınırlarının ortaya konması için iyi bir stratejik planlamaya ihtiyaç bulunmaktadır (Çolak, 2009).

İl, ticaret ve sanayide kalkınmışlığı yanında gastronomi alanında da bir hayli gelişmiş bir şehirdir. Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından İl'e özgü 105 adet coğrafi tescilli ürün bulunmaktadır (Türk Patent Enstitüsü, 2024). İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre; İlde Turizm İşletme Belgesine sahip 25 lokanta vardır. Bu tesislerin toplam kapasitesi 10.050'dir (Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024).

Tablo 1.'de yer alan Gaziantep İl Kültür ve Turizm verilerine göre 2014-2023 yılları arasında ziyarete gelen yerli ve yabancı turist sayısında artış görülürken, Covid 19 salgınında sektöre uğramış olsa da sonrasında tekrar yükseliş trendi göstermiştir. En fazla turist geldiği yıl 2022 yılı olmuştur.

Tablo 1. Turizm işletme belgeli tesislerde konaklayan turist sayısı

Yıllar	Yerli Turist Sayısı	Yabancı Turist Sayısı	Toplam
2014	310.325	123.875	434.200
2015	359.332	95.311	454.643
2016	369.065	80.249	475.314
2017	524.660	98.357	623.017
2018	562.563	113.339	675.902
2019	593.592	125.220	718.812
2020	363.999	58.864	422.863
2021	653.593	111.943	765.536
2022	898.301	163.497	1.061.798
2023	847.088	131.374	978.462

Kaynak: Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2024)

İl de aynı zamanda, Turizm İşletmesi Belgesine sahip 140 adet seyahat acentesi bulunmaktadır (Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2024).

Gaziantep İlinin sınır şehri ve önemli bir konuma sahip olmasının yanında aktif bir havalimanına sahip olması da İl'e gelen turist sayısını arttırmaktadır. Tablo 2.'de yer alan verilere göre 2014-2023 yılları arasında sınır kapılarından yerli ve yabancı turist girişi artış gösterirken, Covid 19 salgınında sektöre uğramış olsa da sonrasında tekrar yükseliş trendi göstermiştir.

Tablo 2. Sınır kapılarından giriş yapan yerli yabancı turist sayıları

Yıllar	Yerli Turist	Yabancı Turist	Toplam
2014	74.966	31.874	106.840
2015	77.018	27.424	104.442
2016	95.241	26.038	121.279
2017	100.030	34.124	134.154
2018	113.740	45.897	159.637
2019	133.289	66.644	199.933
2020	43.099	24.441	67.540
2021	54.616	56.963	111.579
2022	99.493	75.891	175.384
2023	124.174	62.020	186.194

Kaynak: Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2024)

Gaziantep İli Sağlık Alt Yapısı

Sağlık Bakanlığı, Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2022 verilerine göre;

- Gaziantep ilinde; 33 hastane, 7.137 yatak, 10.000 kişiye 33.1 yatak, nitelikli yatak sayısı 3.688, yoğun bakım yatak sayısı 1.730, nitelikli yatak oranı %67, 10.000 kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısı 7.6, Aile Hekimliği birimi sayısı 781, Aile Hekimi birimi başına düşen nüfus 2.758'dir.
- Gaziantep İli, yatak doluluk oranı 59,4 ve bu oran Türkiye (58,1) ortalamasının üstünde, hastane de ortalama kalış süresi 3,6 ile Türkiye (4,2) ortalamasının altında, yatak devir hızı 59,6 ile Türkiye (50,7) ortalamasının üstünde ve yatak devir aralığı 2,5 ile Türkiye (3,0) ortalamasının altında yer almaktadır.
- Gaziantep İli 10.000 kişiye düşen hasta yatağı oranı 28,2 - 34,1, 10.000 kişiye düşen nitelikli yatak oranı 75,7, 10.000 kişiye düşen yoğun bakım yatak oranı 6,3 ile yoğun bakım yatak sayısı bakımından Türkiye ortalamasının gerisinde bulunmaktadır.
- Gaziantep İli 1.000 canlı doğuma düşen yeni doğan yoğun bakım yatak oranı 14,2 olup, Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. 1.000.000 kişiye düşen hemodiyaliz cihaz sayısı 202 ile Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır.
- Gaziantep İli ünit başına düşen kişi sayısı 8,874'ün üzerinde iken 2022 yılının sonlarında İl de 40 ünitli Karşıyaka Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi açılmıştır.
- Gaziantep İli Aile Hekimi Birimi başına düşen kişi sayısı 2.880 kişi ile Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır.

- Gaziantep İlinde 10.000 kişiye düşen toplam hekim sayısı 158-175 arası, 10.000 kişiye düşen pratisyen hekim sayısı 63'ün altında, 100.000 kişiye düşen uzman hekim sayısı 83 - 101 arası, 100.000 kişiye düşen diş hekimi sayısı 31- 38 arasında, 100.000 kişiye düşen eczacı sayısı 36,4 - 42,4 arasında ve 100.000 kişiye düşen hemşire, ebe sayısı 325'in altında yer almaktadır. Aktif aile hekimine düşen nüfus 3.009 - 3.127'dir. Diğer sağlık personeli ise 4.416'dır. Gaziantep İlinde acil yardım istasyonu sayısı 59, acil yardım istasyonu başına düşen nüfus 36,509, acil yardım ambulansı sayısı 102 ve acil yardım ambulansı başına düşen nüfus 21,118 kişidir (Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2022).

Ayrıca, 2023 yılı sonlarında faaliyete başlamış olan 1875 yataklı Şehir Hastanesinde;

- 401 yataklı Onkoloji Hastanesi ve Kardiyoloji ve Kardiyovasküler Hastanesi
- 732 yataklı Genel Hastane ve Psikiyatri Hastanesi
- 459 yataklı Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi
- 150 yataklı Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi
- 100 yataklı Yüksek Güvenlikli Adli Psikiyatri Hastanesi
- 33 yataklı Ana Hastane olmak üzere toplam 1875 yatak kapasitesi
- 334 adet Poliklinik
- 259 adet Yoğun bakım
- 63 adet Ameliyathane
- 4640 Araçlık Otopark (4100 Kapalı, 540 Açık)
- 1 adet Heliport yer almaktadır (Gaziantep Şehir Hastanesi, 2024).

Hastane, il'deki yatak sayısını önemli ölçüde artırırken bir sağlık üssü vazifesi görmeye adaydır. Ayrıca hastanenin eğitim fonksiyonu da bulunmaktadır. Bu da önemli ölçüde eğitimci tabip sayısını artırmakta ve il'de daha önce yapılmayan çeşitli operasyonların gerçekleştirilmesini sağlamaktadır.

Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğünden alınan verilere göre; İlin 2023 yılı sonu itibari ile sağlık alt yapısı;

- İlde 13 Kamu Hastanesi, 3 Kamu Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, 1 Kamu Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi, 18 Özel Hastane, 1 Üniversite Hastanesi ve 1 Belediye Hastanesi bulunmaktadır.
- İlde Kamu Hastanelerinde 4460, Kamu Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesinde 5, Özel Hastanelerde 2581, Üniversite Hastanesinde 1238 ve Belediye Hastanesinde 183 adet olmak üzere toplamda 8462 adet tescilli yatak bulunmaktadır. Kamu

Hastanelerinde 2818, Özel Hastanelerde 1691, Üniversite Hastanesinde 1076 ve Belediye Hastanesinde 74 adet olmak üzere toplamda 5659 adet nitelikli yatak bulunmaktadır.

- Kamu Hastanelerinde 764, Özel Hastanelerde 890, Üniversite Hastanesinde 162 ve Belediye Hastanesinde 35 olmak üzere toplamda 1851 adet tescilli yoğun bakım yatağı bulunmaktadır.
- İlde 2023 yılında 821 Aile Hekimliği Birimi bulunmaktadır.
- İlde 2023 yılında 62 tane 112 Acil Yardım İstasyonu ve il geneli nakil ambulansları da dahil 138 ambulans bulunmaktadır.
- İlde 2023 yılında tüm sektörde toplam 2.207 Uzman Hekim, 1583 Pratisyen Hekim, 5879 Hemşire ve 19348 diğer personel olmak üzere toplamda 29017 personel bulunmaktadır.
- İlde 1 adet Kamu ve 3 adet özel laboratuvar bulunmaktadır.
- İlde 33 tane Sağlık Kabini, 3 Özel Poliklinik, 123 Özel Hekim Muayenehanesi, 8 Tıp Merkezi bulunmaktadır.
- İlde 1 Özel Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, 103 Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği bulunmaktadır.

Sağlık Turizmi Yetki Belgesi Olan Kuruluşlar

Gaziantep ilinde Sağlık Turizmi Yetki Belgesi olan kamu ve özel 17 adet hastane, 1 adet tıp merkezi, 20 adet muayenehane ve 7 adet diğer sağlık tesisi olmak üzere, 45 adet sağlık tesisi bulunmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2024). Bu kurum ve kuruluşların dağılımı aşağıda sıralanmıştır.

Kamu ve Özel Hastaneler

- Gaziantep Üniversitesi Şahinbey Araştırma ve Uygulama Hastanesi
- NCR International Hospital Özel Hastane
- Özel Adn International Hospital Hastanesi
- Özel Anka Hastanesi Özel Hastane
- Özel Bossan Hospital Hastanesi
- Özel Defa Life Hastanesi
- Özel Deva Hastanesi
- Özel Dünyagöz Hastanesi
- Özel Düztepe Yaşam Hastanesi
- Özel Gaziantep Emek Hastanesi
- Özel Gaziantep Medicalpoint Hastanesi
- Özel Göznuru Göz Hastanesi

- Özel Hatem Hastanesi
- Özel Liv Hospital Gaziantep Hastanesi
- Özel MMT Amerikan Hastanesi
- Özel Sani Konukoğlu Hastanesi
- T.C. Sağlık Bakanlığı Gaziantep 25 Aralık Devlet Hastanesi Kamu Hastanesi
- T.C. Sağlık Bakanlığı Gaziantep Dr.Ersin Arslan E.A.H. Kamu Hastanesi
- T.C. Sağlık Bakanlığı Gaziantep Şehitkamil Devlet Hastanesi

Aracı Kuruluşlar

- Healthgo Travel Turizm Seyahat Acentası
- Menad Turizm Seyahat Acentası
- Opia Health Turizm

Diğer Sağlık Tesisleri

- Özel Adc Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği
- Özel Dentaland Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği
- Özel Gama Nükleer Tıp Müessesesi
- Özel Gazi Nova Fertil Üyte Merkezi
- Özel Gülüş Akademisi Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği
- Özel The Elit Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği
- Özel Umay Tüp Bebek Merkezi

Muayenehaneler

- Dr. Selahattin Avcı Muayenehanesi
- Op. Dr. Adem Baltacı Muayenehanesi
- Op. Dr. Ahmet Görkem Yasak Muayenehanesi
- Op. Dr. Aykut Taşdemir Muayenehanesi
- Op. Dr. Bülent Gürhan Kahraman Muayenehanesi
- Op. Dr. Emine Suat Muayenehanesi
- Op. Dr. Ertan Günel Muayenehanesi
- Op. Dr. Hakan Yaz Muayenehanesi
- Op. Dr. Lokman Bayrak Muayenehanesi
- Op. Dr. Mehmet Koray Çelebi Muayenehanesi
- Op. Dr. Oktay Tosun Muayenehanesi
- Op. Dr. Ömer Berberoğlu Muayenehanesi
- Op. Dr. Ömer Bulut Muayenehanesi
- Op. Dr. Ramazan Dengiz Muayenehanesi
- Op. Dr. Ramazan Sargın Muayenehanesi

- Op. Dr. Saffet Ulutaş Muayenehanesi
- Op. Dr. Savaş Erdem Muayenehanesi
- Op. Dr. Vasıl Ercüment Erbaş Muayenehanesi
- Prof. Dr. Yaşar Çokkeser Muayenehanesi
- Uzm. Dr. Dilek Savcılı Muayenehanesi

Tıp Merkezleri

- Gaziantep Özel Vita Line Tıp Merkezi

Gaziantep İli Sağlık Turizmi Verileri

Gaziantep İl Sağlık Müdürlüğünden alınan veriler çerçevesinde, ilde son 5 yıl içinde 24.924 kişi sağlık turizmi kapsamında hizmet almıştır. Genel itibari ile yıllar bazında değerlendirildiğinde başvuru sayılarında artış ve azalışlar gözlemlenmektedir.

Tablo 3. Sağlık turizmi hizmeti alan hasta sayıları

Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023
Başvuru Sayısı	3.813	4.376	16.199	3.812	5.395

2021 yılı sağlık turizmi açısından en fazla başvurunun olduğu yıl olarak görülmektedir. Ayrıca, 2023 yılı için bölgede yaşanan deprem felaketinde Gaziantep İli de etkilenmiş olmasına rağmen, sağlık turizmi hizmeti alan kişi sayısı bir önceki yıla göre bariz bir şekilde artmıştır.

Tablo 4. Yıllara göre kamu-özel sağlık tesisleri başvuru sayısı

Yıllar	2019	2020	2021	2022	2023
Kamu	1.655	846	5.374	843	700
Özel	2.158	3.530	10.825	2.969	4.695

Tablo 4. incelendiğinde başvuruların genel olarak özel sağlık tesislerine yapıldığı görülmektedir.

Tablo 5. Yıllara göre başvuruların yapıldığı ilk altı klinik türü

	2019	2020	2021	2022	2023
1.	Kadın-Doğum	Kadın-Doğum	Kadın-Doğum	Kadın-Doğum	Kadın-Doğum
2.	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	İç Hastalıkları	Tıbbi Mikrobiyoloji	Tıbbi Biyokimya
3.	İç Hastalıkları	İç Hastalıkları	Çocuk Sağlığı ve	Çocuk Sağlığı ve	Radyoloji

			Hastalıkları	Hastalıkları	
4.	Kulak,Burun, Boğaz	Tıbbi Mikrobiyoloji	Tıbbi Mikrobiyoloji	İç Hastalıkları	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
5.	Ortopedi ve Travmatoloji	Ortopedi ve Travmatoloji	Ortopedi ve Travmatoloji	Radyoloji	Genel Cerrahi
6.	Genel Cerrahi	Kardiyoloji	Kulak, Burun, Boğaz	Göz Hastalıkları	İç Hastalıkları

Tablo 5. incelendiğinde, başvuruların yapıldığı klinik türüne göre yıllar itibari ile en çok başvurunun Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniğine yapıldığı görülmektedir. Bunu Çocuk Sağlık ve Hastalıkları Kliniği takip etmektedir.

Tablo 6. Yıllara göre başvuruların yapıldığı ülkeler

En Fazla Başvuru	2019	2020	2021	2022	2023
1.	Suriye Arap Cumhuriyeti	Suriye Arap Cumhuriyeti	Suriye Arap Cumhuriyeti	Suriye Arap Cumhuriyeti	Suriye Arap Cumhuriyeti
2.	Irak Cumhuriyeti	Irak Cumhuriyeti	Almanya Federal Cum.	Tanzanya Birleşik Cum.	Tanzanya Birleşik Cum.
3.	Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	Almanya Federal Cum.	Irak Cumhuriyeti	Almanya Federal Cum.	Surinam Cumhuriyeti
4.	Almanya Federal Cumhuriyeti	Tanzanya Birleşik Cum.	Tanzanya Birleşik Cum	Tayland Krallığı	Almanya Federal Cumhuriyeti
5.	ABD	Afganistan İslam Cum.	Surinam Cumhuriyeti	Irak Cumhuriyeti	Irak Cumhuriyeti
6.	Tanzanya Birleşik Cum.	ABD	Özbekistan Cumhuriyeti	Surinam Cumhuriyeti	Azerbaycan Cumhuriyeti

Tablo 6. incelendiğinde, sağlık turizmi kapsamında başvuranların yıllar itibari ile en çok Suriye Arap Cumhuriyeti uyruklu bireyler tarafından yapıldığı görülmektedir. Yüze yakın farklı ülke vatandaşları tarafından sağlık turizmi hizmeti alındığı da tespit edilmiştir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Problem Cümlesi

Sağlık turizmi açısından Gaziantep'in zayıf ve güçlü yönleri ile sağlık turizmi açısından değerlendirilmesi gereken fırsatlar ve maruz kalınabilecek tehditler nelerdir? sorusu

araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır. Ayrıca, Gaziantep’de sağlık turizminin gelişim ve büyümesine katkı sağlayabilecek tarihsel geçmişi, turizm kapasitesi ve imkânları, gastronomik özellikleri, coğrafik konumu ve ulaşım imkânları yeterli midir? sorusu da araştırmaya bütüncül bir bakış açısı kazandıracaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, sağlık turizmi konusunda Gaziantep’deki mevcut durumu tespit etmek ve İlin sağlık turizmi açısından güçlü/zayıf yönleri ile muhatap olabileceği fırsatları/tehditleri değerlendirmek amaçlanmaktadır. Ayrıca sağlık turizminin gelişimine katkı sağlayabilecek genel turizm imkânları ve diğer sektörlerin mevcut durumu da tespit edilmeye çalışılmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi ve Önemi

Araştırma, ikincil verilerin toplanması, bütüncül bir biçimde ortaya konması ve analiz edilmesi yoluyla mevcut durumun tespit edilmesi yönüyle tanımlayıcı bir özellik taşımaktadır. Araştırmada, öncelikle alan yazını incelenerek sağlık turizmi ve Swot analizi konusunda kavramsal çerçeve oluşturulmuş ve sonrasında Gaziantep İlinin demografik ve nüfus özellikleri Türkiye İstatistik Kurumu, tarihi ve kültürel özellikleri ile turizm verileri kapsamında konaklama tesisleri, yetkili acente, yerli ve yabancı turist sayılarına ilişkin verilere İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nün web sayfasından ulaşılmıştır. Gaziantep sağlık alt yapısına ilişkin veriler Sağlık Bakanlığı’nın 2022 Sağlık İstatistikleri Yıllığı ve 2023 yılı İl Sağlık Müdürlüğü kayıtları temelinde sunulmuştur. 2023 yılı sonunda faaliyete başlayan Şehir Hastanesine ait veriler kurum web sayfasından ve Gaziantep İline ait sağlık turizmi verileri ise İl Sağlık Müdürlüğü kayıtlarından elde edilmiştir. Gaziantep İlinde sağlık turizmi yetki belgesine sahip kamu ve özel kuruluşlara ilişkin bilgilere de Sağlık Bakanlığı resmi web sayfasından ulaşılmıştır. Bu veriler ışığında İlin sağlık turizmi ve diğer olanaklar açısından durumu ve yapılan değerlendirmeler sonucunda İlin sağlık turizmi açısından zayıf ve güçlü yönleri ile fırsat ve tehditlerin neler olduğu ortaya konmuştur.

Literatür incelendiğinde, il ve ilçe düzeyinde sağlık turizmini SWOT analizi çerçevesinde inceleyen çalışmaları (Trakya bölgesi (Dalkıran, 2017), Kayseri (Akın, 2024), Kocaeli (Sağlık & Hastaoğlu, 2022), Balıkesir (Kılıç & Sak, 2021), Giresun (Gürsoy vd., 2017), Trabzon (Turan Kurtaran vd., 2019), Tavşanlı (Çalışkan & Arı, 2023), Akyazı (Aslan vd., 2022), Antalya (Kurar & Baltacı, 2021), İstanbul (Özçelik Heper & Kayuk, 2024), Afyonkarahisar (Sandıkçı & Özgen, 2013), İstanbul (Ergen & Aydemir, 2021), Sakarya (Bilgiçli, 2024), Kuşadası (Bostan, 2020), Kastamonu (Dalahmetoğlu & Çılgınoğlu, 2021), İspendere (Tapan, 2022), Aydın (Gürcan vd., 2023), Edirne (Dalkıran & Göncü, 2023), Kahramanmaraş (Ekşi & Demiral, 2025), Bolu (Tuna & Tuna, 2024), İzmir

(Daştan, 2014), Çanakkale (Eşitti ve Yıldırım, 2024), Elazığ (Demir & Sezgin, 2020), Adana (Yorulmaz & Söyler, 2020), Şanlıurfa (Eriş, 2019), Erzinca (Bozça, vd., 2017) görmek mümkün iken, Gaziantep ilinin sağlık turizmi açısından durumunu SWOT analizi çerçevesinde inceleyen bir çalışmaya rastlanmaması, bu çalışmanın önemini daha da artırmaktadır. Bu açıdan çalışma keşfedici bir araştırma özelliği de taşımaktadır.

Swot Analizi

SWOT kelimesi güçlü ve zayıf yönler ile fırsatlar ve tehditler kelimelerinin İngilizce baş harflerinin birleşiminden oluşturulmuş ve işletmelerin ileriye dönük stratejik planlar yapması için başvurması gereken ana yolları ifade etmektedir (Hill ve Westbrook, 1997).

- Strengths- Güçlü Yönler
- Weaknesses- Zayıf Yönler
- Opportunities- Fırsatlar
- Threats- Tehditler

SWOT analizi, kurumun imkânlarının, güçlü ve zayıf yönlerinin, kurum dışı ve kurum içinden tehditlerin ve fırsatların belirlenmesi yanında bunların birbirleriyle uyumlaştırılması sürecini kapsamaktadır. (Dinçer, 2007). Bu özellikler kurumun işleyişi hakkında ciddi ipuçları verirken, alınan stratejik kararları yansıtan bir ayna vazifesi görmektedir. Kurumlara bu analiz türünün iki faydası bulunmaktadır. İlk faydası kurumun var olan durumunun ne olduğunun ortaya konmasıdır. Diğeri ise sağlık kurumunun güçlü ve zayıf taraflarını belirleyerek “kendisini tanıması” gibi önemli bir avantaj sağlarken, fırsat ve tehditlerle kurumun dışından gelen olumsuz etkilere karşı nasıl önlem alacağı ve nasıl bir tepki vereceğine dair fayda sağlamaktadır (Alkhafaji, 2003).

İç Çevre Analizi

Yöneticiler tarafından kurumun güçlü ve zayıf yönlerin belirlenmesi; kaynak ve faaliyetlerinin sağlıklı ve var olan şekliyle araştırılmasının yanında yönetimin birden çok kaynaktan bilgi toplaması açısından büyük önem arz etmektedir. Söz konusu kaynak ve faaliyetler, kesin ve eksiksiz değerlendirildiğinde; yöneticilerin birçok konuda (personel eksiklikleri, kaynakların verimli kullanılmaması gibi) zayıflıkları belirlemesi mümkün olmaktadır.

Kotler vd.’ne (2008) göre; bir kurum aşağıdaki üç durumu inceleyerek, iç çevresini analiz edebilir. Bunlar;

- İşletmenin ekonomik durumu
- İşletmenin performans kapasitesi
- İşletmedeki insan kaynaklarının durumu

Güçlü Yönler

Kurumların güçlü yönleri; diğer kurumlardan daha iyi kaynağa sahip olma ve sunulan hizmeti talep edenlerin beklentileri doğrultusunda yerine getirme ve karşılama olanağı olarak ifade edilmektedir (Pearce ve Robinson, 2000). Kurumun güçlü yönleri sorgulanırken “Avantajınız ya da imkânınız nedir?” ve “Neyi ne derece iyi yapıyorsunuz?” sorularına cevap aranmalıdır (Daniels ve Ramey, 2005). Geleneksel olarak güçlü yönleri iki kategoriye ayırmak mümkündür. Bunlar; kurumun ana kaynakları (nelere sahip olduğu?) ve hizmet kapasitesi (neyin daha iyi yapıldığı). Örgütün veya işletmenin rekabet gücünü artıran güçlü yönleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Thompson ve Strick, 2003):

- Kıymetli fiziki varlıklar
- Değerli örgütsel varlıklar
- Soyut varlıklar
- Rekabet imkânı sağlama kapasitesi
- Güç ya da işbirliği girişimleri

Zayıf Yönler

İşletmelerin rekabet avantajını kaybetmesine neden olmaktadır. Bu durumda zayıf yönler kabul edilerek içinde bulunulan durumun göz önüne de bulundurmamak zorundadır. Daniels ve Ramey (2005) 'e göre, işletmelerin zayıf yönlerini saptamaları için şu sorulara cevaplamaları gerekmektedir:

- Örgüt tarafından tespit edilemeyen dışarıdaki insanların tespit ettiği zayıf yönler nelerdir ?
- Örgüt, zayıf yönlerini nasıl tespit edecek ?
- Örgüt, hangi zayıf yönlerini düzeltebilir ?
- Örgütü kötüye götüren faaliyetler nelerdir ?

Dış Çevre Analizi

İki başlık altında incelenmektedir. Bunlar;

Uzak çevre; kurumlarca değiştirilemeyen veya müdahale edilemeyen, kurum dışı birçok faktör ya da etkenlerden oluşmaktadır. Sosyo-kültürel, siyasal, yasal, ekonomik, demografik ve teknolojik güçler uzak çevre olarak ifade edilebilir. Kurumun iş çevresi ise ilişkili oldukları tedarikçiler, müşteriler, tüketiciler, rakipler gibi çevrelerdir. Sağlık kurumları bakımından dış çevre, sağlık hizmeti veren kuruluşların

dışında kalan, sağlık hizmeti veren ve kurumu direkt ya da dolaylı yollarla etkileyen kişi ve kuruluşları kapsamaktadır (Glueck, 1980).

Dış çevre analizi şunları içerebilir:

- Ekonomik faktörler: Ekonomik büyüme, faiz oranları, enflasyon.
- Sosyal ve kültürel faktörler: Tüketici davranışları, demografi, kültürel trendler.
- Teknolojik faktörler: Teknolojik gelişmeler, endüstri trendleri.
- Politik ve hukuki faktörler: Yasal düzenlemeler, vergi politikaları, politik istikrar.
- Çevresel faktörler: Çevresel sürdürülebilirlik, çevresel düzenlemeler.
- Rekabet ve pazar faktörleri: Rakipler, müşteri talepleri, pazar büyüklüğü ve dinamikleri (Tepeleni, 2024).

Fırsatlar

Sağlık kuruluşunun amacına ulaşmasını sağlayacak dış çevredeki gelişmeler olarak adlandırılmaktadır. Kurumlar fırsatlara ulaşmak ve imkânlardan faydalanmak için büyük girişimlerde bulunurlar. Öncelikle ulaşılamayan pazarların tanımlanması, rekabete girebilecek stratejiler, teknolojik değişimler, hizmeti sunanlar ile kullanıcılar arasındaki düzenli ilişkiler, kurumlar için fırsat olarak değerlendirilebilir (Pearce ve Robinson, 2000).

Fırsatları belirleyebilmek için analizi yapan kişilerin aşağıdaki sorulara cevap vermesi gerekmektedir (Özen, 2024).

- Daha verimli olacak yeni teknolojiler var mı ?
- Yardımcı olacak destekleyici bağlantılarım mevcut mu ?
- Sektörel gelişim nasıl? Gelişimi avantaja dönüştürmeyi nasıl sağlarım ?
- Rakiplerin zorlandıkları şeyleri avantaja nasıl dönüştürürüm ?
- Pazarda oluşan yeni gelişimler neler ?
- Ülkedeki sektörümle alakalı gelişim nasıl ?

Tehditler

Sağlık kuruluşunun amaçlarına ulaşmasına engel olabilecek kurum dışı etkenlerdir. Dış çevreden kaynaklanan tehditler sağlık kurum ve kuruluş yöneticileri tarafından kontrol edilemese de; devamlılığı esas alıp kurumu büyütmek ve geliştirmek amacıyla, belirlenen tehditlere karşı nasıl davranılacağı ve neler yapabileceğinin hesaplanması gerekmektedir (Daniels ve Ramey, 2005).Tehditleri belirleyebilmek için analizi yapan kişilerin aşağıdaki sorulara cevap vermesi gerekmektedir (Özen, 2024).

- Kurumsal engellerim neler?
- Bana rakip olan kişiler var mı?

- Mevcut rakiplerim ne yapıyor?
- Standartların dışındaki bir değişime ayak uydurabilir miyim?
- İşin gerektirdiği beceriler değişir mi?
- Finansal sorunlar oluşabilir mi?
- Zayıf yönlerimin oluşturacağı tehditler neler?

Bulgular

İl'in tarihsel geçmişi, turizm kapasitesi ve imkânları, gastronomik özellikleri, coğrafik konumu ve ulaşım imkânları, sağlık altyapısı ve olanakları ile geçmişten günümüze sağlık turizmi açısından ortaya çıkan durumu yansıtan veriler doğrultusunda yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda, SWOT analizi bağlamında aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Gaziantep İlinin Güçlü Yönleri

- 1.875 yatak kapasiteli Gaziantep Şehir Hastanesi İlde faaliyete geçmiş olup, ileri düzeyde sağlık hizmeti vermektedir.
- Gaziantep Şehir Hastanesinde birçok farklı özellikte sağlık hizmeti sunulmaktadır.
- Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi ve Sanko Tıp Fakültesi de aktif olarak çalışmaktadır.
- Gaziantep Şehir Hastanesi hem bölgenin hem de Ortadoğu'nun en büyük ve kapsamlı sağlık hizmeti sunan sağlık tesislerindedir.
- İldeki hastanelerin teknolojik alt yapıları gelişmiş ülkeler ile rekabet edebilecek düzeyde ve alt yapı yatırımları da artmaktadır.
- Gaziantep İli toplam yatak sayısı ve yoğun bakım yatak sayısı açısından Şehir Hastanesinin de açılmasıyla Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır.
- Gaziantep İli genel anlamda turizm açısından da önemli noktalardan biridir.
- Türkiye geneli ve Gaziantep İli açısından gelişmiş ülkelere göre daha ucuz sağlık hizmeti sunulmaktadır
- Gaziantep İli özelinde birçok özel hastanenin bulunması
- Gaziantep İlinde birçok tarihi ve turistik yerin olması
- Gaziantep İlinin sanayi ve ticarete önemli bir marka şehir olması
- Fuar, seminer ve toplantıların fazlalığı
- Uluslararası havalimanına sahip olması
- Sınır şehri olmasının yanında, tarihi ipek yolu güzergâhında bulunması
- Gastronomide bir marka şehir olması

- Nizip İlçe Devlet Hastanesi, Oğuzeli İlçe Devlet Hastanesi, Nurdağı İlçe Devlet Hastanelerinin 2024 yılı içinde yatak sayıları artırılarak yeni binalarına geçmeleri planlanmaktadır.
- Cengiz Gökçek Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesinin ve 25 Aralık Devlet Hastanelerinin ek bina yatırımları devam etmektedir.

Gaziantep İlinin Zayıf Yönler

- Acil Yardım İstasyonu başına düşen nüfus, Ülke genelinde 25.921 iken, Gaziantep ilinde 36.509'dur. Bu veriler ışığında durum turist sağlığı açısından olumsuz olarak değerlendirilebilir.
- Acil Yardım Ambulansı başına düşen nüfus, Ülke genelinde 14.870 iken İl için bu sayı 21.118'dir. Bu durum olumsuz bir tablo olarak durmaktadır.
- Gaziantep ili açısından yurt dışı tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması.
- Sağlık turizmi aracı kuruluşlarının yeterli sayıda olmaması

Gaziantep İli İçin Fırsatlar

- Gaziantep ili bulunduğu konum itibariyle milyonlarca insanın kolaylıkla ulaşabileceği bir ildir.
- Gaziantep İli ve bölgeye yönelik artan turizm talebi
- Coğrafi konum açısından ulusal ve uluslararası sağlık turizmine uygun bir durumdadır. Ortadoğu'ya yakın olması ayrıca bir avantaj olarak düşünülmektedir.
- Sağlık yatırımlarının artması ve eski hastanelerin yenileme çalışmalarının devam etmesi yeni imkânlar ortaya çıkaracaktır.
- Gaziantep İli hem tarihi hem de kültürel özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. Eski bir yerleşim yeri olması nedeniyle birçok dinin önemli eserlerinin olması da ayrıca cazip kılmaktadır.
- Osmaniye ve Kahramanmaraş kaplıcalarına yakınlığı nedeniyle dünyanın birçok ülkesinden gelen turistler açısından ulaşılabilir bir konumdadır.
- Ülke çapında sağlık turizmi sektörü ve faaliyetlerinin öneminin anlaşılması ve bu doğrultuda politikaların geliştirilmesi Gaziantep açısından da önemli bir fırsattır.
- Dünya genelinde yaşlı nüfusun artması ile medikal turizm ve yaşlı turizmde beklenen talep artışları, il açısından da bir talep artışına yol açabilecektir.

Gaziantep İli İçin Tehditler

- Sağlık turizmi açısından İstanbul, Ankara, Diyarbakır ve Adana illeri ile rekabet etmektedir.
- Gaziantep'e yakın mesafede bulunan Adana, Mersin, Diyarbakır gibi illerde yüksek yatak kapasiteli şehir hastaneleri, tıp fakültesi hastaneleri ve birçok özel hastanenin yer alması yoğun bir rekabet yaşanmasına yol açabilecektir.
- Gaziantep ilinin sınır şehri olması ve komşu Ülkelerde savaşlar olması da sağlık turizmi kapsamında potansiyel olarak ziyaret etme imkânı olan ülke vatandaşlarının önünü kesmekte ve diğer ülke vatandaşları tarafından gerçekleştirilecek ziyaret fikrini olumsuz yönde etkileme potansiyeline sahiptir.
- Bölge ülkelerinde yaşanan olumsuzluklar neticesinde Ülkemize sığınma amacıyla gelen kişilerin sayısındaki artış sonucu ildeki hem sağlık altyapısı ve tesislerinin daha fazla oranda kullanılmasına dolayısıyla kaynakların bu yöne aktarılmasına neden olabilecektir.

Tartışma

Gaziantep İli coğrafi konumu, tarihsel geçmişi, gastronomik özellikleri, coğrafi işaretli ürünlerinin sayısı ve çeşitliliği, ticaret ve sanayi yönünden gelişmişliği, sahip olduğu çok sayıda tescilli konaklama tesisleri, uluslararası kullanıma sahip havalimanı ve her geçen gün artış eğiliminde olan yerli ve yabancı turist ziyaretleri göz önüne alındığında Ülkemizin önemli turizm destinasyonlarından biri konumundadır. Bu imkânlar ile farklı turizm türlerine hizmet verme kapasitesine sahip olan il, sahip olduğu sağlık alt yapısı ve imkânları ile de sağlık turizmi alanında hizmet sunan ve gelişmeye açık bir pozisyonda yer almaktadır. İlin sağlık turizmi hizmeti sunma yetkinliği ve yeterliğine sahip şehir hastanesi, tıp fakültesi hastaneleri, kamu ve özel hastaneleri, diş poliklinikleri ve tesislerinin varlığı önemli bir ayrıntıdır. Ayrıca sağlık kurum ve kuruluşlarının hizmet çeşitliliği ve kapasiteleri ile birçok konuda Ülke ortalamasına yakın veya üstünde oranlara sahip olması da il için önemli bir avantaj arz etmektedir. 2019-2023 yılları arası sağlık turizmi konusunda Covid salgınının ortaya çıkardığı durum göz ardı edildiğinde hasta başvuru sayısı ve hizmet alan hasta sayısının artış trendinde olması da olumlu öngörülerini destekler niteliktedir.

Literatürde yer alan il düzeyinde yapılan çalışmalar da göz önüne alınarak, araştırmada elde edilen bulgular ve verilerin ışığında;

İlin Swot analizi bağlamında güçlü yönleri; şehir hastanesinin varlığı (Bozça, vd., 2017; Eriş, 2019; Yorulmaz & Söyler, 2020; Demir & Sezgin, 2020; Ekşi & Demiral, 2025) , 2 adet tıp fakültesinin hizmet veriyor olması (Yorulmaz & Söyler, 2020; Gürcan vd.,

2023), ildeki hastanelerin teknolojik alt yapılarının gelişmiş ülkeler ile rekabet edebilecek düzeyde olması (Bozça, vd., 2017; Eriş, 2019; Yorulmaz & Söyler, 2020; Demir & Sezgin, 2020; Eşitti ve Yıldırım, 2024; Ekşi & Demiral, 2025; Dalahmetoğlu & Çılgınoğlu, 2021; Kurar & Baltacı, 2021), toplam yatak sayısı ve yoğun bakım yatak sayısının Türkiye ortalamasının üzerinde olması, farklı uzmanlık alanlarında hizmet veriliyor olması (Yorulmaz & Söyler, 2020), genel anlamda turizm açısından sahip olunan imkânlar (Eriş, 2019; Yorulmaz & Söyler, 2020; Daştan, 2014; Bilgiçli, 2024; Sağlık & Hastaoğlu, 2022; Kurar & Baltacı, 2021), gelişmiş ülkelere ve diğer illere göre daha ucuz sağlık hizmeti sunulması (Eriş, 2019; Eşitti ve Yıldırım, 2024; Bilgiçli, 2024), devam eden sağlık yatırımları (Daştan, 2014; Dalahmetoğlu & Çılgınoğlu, 2021), düzenlenen birçok etkinlik ve festivalin bulunması (Yorulmaz & Söyler, 2020; Daştan, 2014), uluslararası havalimanı (Bozça, vd., 2017; Eriş, 2019; Demir & Sezgin, 2020; Daştan, 2014), sanayi ve ticarete önemli bir marka şehir olması, gastronomide bir marka şehir olması güçlü yönler olarak değerlendirilmektedir.

Zayıf yönler olarak; acil yardım istasyonu ve acil yardım ambulansı başına düşen nüfusun ülke genelinden yüksek olması (Yorulmaz & Söyler, 2020), aracı kuruluşlarının yeterli sayıda olmaması (Gürcan vd., 2023), yurt dışı tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması (Bozça, vd., 2017; Eriş, 2019; Demir & Sezgin, 2020; Eşitti ve Yıldırım, 2024; Daştan, 2014; Dalahmetoğlu & Çılgınoğlu, 2021; Bilgiçli, 2024; Kurar & Baltacı, 2021) gösterilebilir.

Fırsatlar olarak; konum itibariyle ilin ulaşılabilirliği, birçok ülkeye yakınlığı, sahip olunan tarihi ve kültürel özellikler (Eriş, 2019; Yorulmaz & Söyler, 2020), artan turizm talebi (Bozça, vd., 2017; Eriş, 2019; Demir & Sezgin, 2020; Eşitti ve Yıldırım, 2024), bazı yakın illerde hizmet veren kaplıcaların varlığı (Yorulmaz & Söyler, 2020), son zamanlarda ülke çapında sağlık turizmi ve faaliyetlerinin öneminin anlaşılması (Bozça, vd., 2017; Eriş, 2019; Yorulmaz & Söyler, 2020; Eşitti ve Yıldırım, 2024; Sağlık & Hastaoğlu, 2022), döviz kurlarının yüksek seyretmesi (Eriş, 2019; Eşitti ve Yıldırım, 2024) ve sağlık turizmi türlerine görünür bir talep artışının varlığı sayılabilir.

Tehditler olarak ise; sağlık turizmi konusunda rekabet etmesi gereken birçok ilin varlığı (Bozça, vd., 2017; Eriş, 2019; Yorulmaz & Söyler, 2020; Demir & Sezgin, 2020; Eşitti ve Yıldırım, 2024; Ekşi & Demiral, 2025; Gürcan vd., 2023; Bilgiçli, 2024), en fazla hasta potansiyeline ve sayısına sahip olan Suriye’de yaşanan sorunlar (Eriş, 2019; Yorulmaz & Söyler, 2020), bölge ülkelerinden Ülkemize yaşanan göç ve sığınma amacıyla gelen kişilerin sayısındaki artış (Yorulmaz & Söyler, 2020) olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Teknolojik gelişmeler ve ulaşım olanakları sayesinde dünya gittikçe küçülmüş, son yüzyıldan bu yana baş döndürücü bir şekilde ve kestirilemeyen hızda gelişmeler ve yenilikler ortaya çıkarken günlük hayatta birçoğu kullanılmaya başlanmıştır. Bu gelişmeler her alana uygulanabilir olmuş, bilgiye ulaşım ve seyahat olanakları önemli oranda gelişmiştir. Bir hastalık veya tıbbi durum ile ilgili uluslararası konsültasyonlar, sağlık hizmeti alma amaçlı geziler, alternatif tedavi yöntemlerine erişim geçmişte kısıtlı bir şekilde yapılmaktayken, her alana sirayet eden bu gelişmelerle birlikte olanakların atması ve maliyetlerinin de düşmesi ile geçmişe nazaran iletişim, erişim ve ulaşım faaliyetleri günümüzde had safhaya ulaşmıştır. İnsanlar sağlık hizmetleri talebine ulaşmak için yaşadıkları ülkelerinden farklı yerlere gidebilirken farklı ülkelere seyahat sayıları da önemli derecede artmıştır.

Elde edilen bulgular ve yapılan incelemeler neticesinde hızlı bir şekilde büyüyen ve yüksek miktarda getiri sağlayan sağlık turizmi sektöründe Gaziantep'in daha fazla pay sahibi olabilmesi için stratejik öncelikli sektörler arasında değerlendirmesi önem arz etmektedir.

İlin sağlık verileri ve sağlık alt yapısına ait bazı veriler incelendiğinde, İlin göstergeler bakımından birçok alanda Ülke ortalamalarının üzerinde yer aldığı görülmektedir. Gaziantep'in sağlık alt yapısı, tesisleri ve verilen hizmetin çeşitliliği göz önüne alındığında, sağlık turizmi açısından yadsınamaz bir potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır.

- Gaziantep ilinde, acil sağlık hizmetleri konusunda öncelikle iyileştirmeler yapılması ve en azından Ülke ortalamalarına ulaşılması gerekmektedir. Sağlık turizmi kapsamında gelecek insanların işlerini kolaylaştıracak ve koordine edecek aracı kuruluşların sayısının artırılması gerekmektedir. Bir sanayi şehri olarak İlin birçok ülke ile olan münasebeti de göz önüne alınarak, gerçekleştirilecek organizasyonlar ve faaliyetlerde sağlık turizmi yönünden tanıtımına önem verilmelidir.
- Gaziantep'e yakın mesafede bulunan iller ve Ülke çapında sağlık turizmi konusunda söz sahibi olan diğer illerle rekabet edebilecek düzeyde sağlık alt yapısının güçlendirilmesi ve potansiyel hizmet kullanıcılarını çekebilecek stratejiler geliştirilmesi ve tutundurma faaliyetlerinin yürütülmesi gerekmektedir. Ayrıca komşu ülkelerdeki gelişmelerin İlin sosyal yaşam ve huzurunu etkilemediği ve

yaşamın normal şekilde devam ettiğinin duyurulması ve ikna edilmesi olumsuzlukların önüne geçebilecektir. İl bazında sağlık hizmetlerinde kaynak kullanımını artıran göç ve sığınma vakalarından dolayı sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliği açısından sağlık kurumlarında gerekli tedbirlerin alınması da büyük öneme sahiptir.

- Gaziantep ilinin sahip olduğu tarihi ve turistik özellikler, coğrafi ve kültürel yapısının kazandırdığı avantajlar ile genel turizm potansiyeli daha da artırılmalı ve sağlık turizmine entegrasyonu yönelik stratejiler ve girişimler hayata geçirilmelidir. sağlanmalıdır. Özellikle coğrafi konum itibariyle Ortadoğu ülkelerini ildeki sağlık turizmi hizmetlerinin varlığı, niteliği ve sunulan imkânlar konusunda bilgilendirme, tanıtım ve tercih etmelerini sağlama noktasında stratejiler geliştirilmesi ve girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Yakın mesafede bulunan termal turizm tesisleri ile ilişki ve etkileşim içinde olunması, anlaşmalar yoluyla karşılıklı faaliyet ve etkinliklerin organize edilmesi bölgesel açıdan sağlık turizmi gelirlerinin artırılmasına katkı sağlayacaktır.
- Son olarak, ilin en önemli unsurlarından ve güçlü yönlerinden biri olarak hizmet vermekte olan Gaziantep Şehir Hastanesi ve üniversitesi hastanelerinin sağlık turizmi konusunda teknoloji ve insan gücü başta olmak üzere birçok alanda daha donanımlı ve rekabet edebilirliğini en üst seviyeye çıkaracak bir hale getirilmesi önem arz etmektedir. Yeni yatırımlarla fiziki yapıları ve yatak sayıları artırılmaya çalışılan kamu hastanelerinin de en yakın zaman da faaliyete alınması ve sağlık turizmi alanında hizmet verebilecek duruma getirilmesi de büyük bir gelişme olacaktır. İlde faaliyet gösteren özel hastanelerin de sağlık turizmi konusunda teşvik edilmesi ve yönlendirilmesi oldukça önemlidir. İlin sahip olduğu turizm potansiyeli ve gelişmiş bir ticaret ve sanayi şehri olarak sahip olduğu imkanlar doğrultusunda, sağlık turizmine katkı sağlayabilecek şekilde entegre edilmeli ve katkı sağlamak adına sektörün desteklenmesi için her fırsat ve platformda tanıtılması ve ön plana çıkarılması için strateji ve çözüm yolları geliştirilmelidir. İlin sahip olduğu uluslararası havalimanının hem kapasitesinin artırılması hem de daha fazla ülkeye karşılıklı uçuş gerçekleştirilmesi yerinde olacaktır.

Kaynakça

- Ağaoğlu, F.O., Karagöz, N. & Zabun, S. (2019). Sağlık turizmi uygulamaları ve Türkiye'ye getirilerine ilişkin bir değerlendirme. *S.C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(2), 1-23.
- Akbulut, G. (2010). "Türkiye'de Kaplıca Turizmi ve Sorunları", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt. 9, Sayı. 1, 35-54.
- Akın, M. H. (2024). Kayseri'nin sağlık turizmi potansiyeline ilişkin öncelikli kriterlerin tespitine yönelik bir araştırma. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 19(75), 352-372.
- Aksu, A. (2011). Turistin sağlığı. *Yeni Türkiye Dergisi*, 7(39): 56-63.
- Alkhafaji, A. F. (2003). *Strategic Management: Formulation, Implementation and Control in a Dynamic Environment*. The Haworth Press, Inc., New York.
- Aslan, H., Mete, B., Şimşir, İ., Örgen, C. (2022). ASSESSMENT OF THERMAL TOURISM POTENTIAL OF SAKARYA AKYAZI DISTRICT. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 25(2), 301-318.
- Barca, M., Akdeve, E. & Balay, İ. (2013). Türkiye sağlık turizm sektörünün analizi ve strateji önerileri. *İşletme, Araştırma Dergisi* 5(3): 64-92.
- Bayar, K. (2019). *Dünyada ve Türkiye'de sağlık turizminin önemi ve gelişimi: Antalya yöresi araştırması* (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya
- Bernal, R. (2005). "The Globalization Of Th Health Care Industry: Opportunities For Developi Countries", Revised Draft Of A Paper presented At A Symposium On "Globalization: International Health Policy and Nursing", Philadelphia.
- Bilgiçli, İ. (2024). SAKARYA İLİ SAĞLIK TURİZMİ POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 7(2) – 2024
- Blichfeldt B. S. & Nicolaisen J. (2011). Disabled Travel: Not Easy, But Doable. *Current Issues in Tourism*. 14(1), 79-102. Doi: 10.1080/13683500903370159.
- Bostan, A. (2020). Kuşadası'nda Termal Turizm Potansiyelinin Analizi. *Journal of New Tourism Trends*, 1(1), 40-54.
- Boz, M. (2004). *Turizmin Gelişmesinde Alternatif Turizm Pazarlamasının Önemi*, Marmara Üniversitesi, SBE, YDT, İstanbul
- Bozça, R., Kırac, F. Ç., & Kırac, R. (2017). Sağlık turizmi SWOT analizi: Erzincan. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 157-163.
- Çalışkan, H., & Arı, G. (2023). Tavşanlı'nın Termal Turizm Potansiyelinin Swot Analizi. *Sosyal, Beşeri Ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(11), 1503-1514. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1328>
- Çolak, O. (2009). *Turistik Ürün Çeşitlendirme Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.
- Dalahmetoğlu, K. B. & Çilginoğlu, H. (2021). Sağlık turizm değeri: Kastamonu örneği. *Turkish Studies - Social*, 16(4), 1429-1448. <https://dx.doi.org/10.47356/TurkishStudies.52017>
- Dalkıran, G. B. (2017). Bir Sağlık Turizmi Destinasyonu Olarak Trakya Bölgesi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(4), 162-178.
- Dalkıran, G. B., & Göncü, K. K. (2023). Ekonomik Sürdürülebilirlik Açısından Sınır Şehirlerinde Sağlık Turizmi Pazarınının SWOT AHP Yöntemiyle Analizi: Edirne Örneği. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 1642-1663. <https://doi.org/10.11616/asbi.1328142>
- Daniels, S. & Ramey, M. (2005). *The Leader's Guide to Hospital Case Management*. Jones and Publishers, Mississauga.

- Daştan, İ. (2014). Türkiye’de Sağlık Turizmi: Türkiye Ve Özelinde İzmir’de Sağlık Turizminin Mevcut Durum Analizi Ve Strateji Önerileri. Mehmet Akif Ersoy University Journal of Social Sciences Institute, 6(10), 143-163.
- Demir, Ö., & Sezgin, E. E. (2020). ELAZIĞ İLİNİN SAĞLIK TURİZMİ AÇISINDAN SWOT ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 7(14), 111-129.
- Dinçer, Ö. (2007). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası* (8. Baskı). Alfa Basım Yayım Dağıtım: İstanbul.
- Dioko, L. D. A. (2017). The problem of rapid tourism growth—an overview of the strategic question. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 9(3), 252-259.
- Ekinci, N. (2020). Medikal Turizm. H. Eriş (Ed.) içinde, *Sağlık turizmi* (s. 63-88). Ankara: İksad Yayınevi.
- Ekşi, G., & Demiral, Ş. (2025). Kahramanmaraş Sağlık Turizmi SWOT Analizi. TOGÜ Erbaa Sağlık Ve Yönetim Dergisi, 2(1), 82-98.
- Eriş, H. (2019). ŞANLIURFA SAĞLIK TURİZMİ SWOT ANALİZİ. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 18(71), 1278-1298. <https://doi.org/10.17755/esosder.511959>
- Ergen, F. D., & Aydemir, B. (2021). Medikal Turizm Girişimciliği: İstanbul Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1607-1623.
- Ergüven, M. H. (2010). Wellness, medical wellness ve turizm. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(2), 86-93.
- Eşitti, B. B. ve Yıldırım, E., (2024). Çanakkale İlinin Sağlık Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi. *Journal of Academic Tourism Studies*, 5(1): 79-92
- Gaziantep Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2024, 10 Haziran) *Turizm İstatistikleri*, <https://gaziantep.ktb.gov.tr/TR-95179/turizm-istatistikleri.html>.
- Gaziantep Şehir Hastanesi, (2024, 6 Haziran). *Hastanemiz*, <https://gaziantepsehir.saglik.gov.tr/TR-941983/hastanemiz.html>.
- Gaziantep Valiliği, (2024,12 Haziran). *sehrimiz*, <http://www.gaziantep.gov.tr/sehrimiz>,
- Glueck, W., F. (1980), *Business Policy and Strategic Management*, New York: Mc-GrawHill.
- Gümüç, F., & Büyük, Ö. (2008). *Sağlık Turizminde Yeni Açılımlar: Tıp Turizmi*, III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi (17-19 Nisan, ss. 433-437), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürçan, N., Bostan, A., & Dilek, A. (2023). Aydın İlinde Sağlık Turizm Sektörünün SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 8(2), 258-268. <https://doi.org/10.58648/inciss.1371609>
- Gürsoy, Y., Akgöz, E., & Topuz, Ç. (2017). Giresun İli Sağlık Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Journal of International Social Research*, 10(49).
- Harahsheh, S. S. (2002). *Curative tourism in Jordan and its potential development*. Bournemouth University, United Kingdom, 3(1), 45-78.
- Heper, F. Ö., & Kayuk, A. (2024). Sağlık turizmi kapsamında medikal turizmde mevcut durum analizi: İstanbul örneği. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 176-191.
- Herrick D. (2007). "Medical Tourism: Global Competitio In Health Care"*National Center for Policy Analysis*, Hill, T. & Westbrook, R. (1997). SWOT analysis: it’s time for a product recall, *Long Range Plan*, 30(1), 46-52).
- Özen T. (2024, 10 Şubat), *Swot analizi*, <https://invest.fonbulucu.com/yarim-merkezi/swot-analizi-825>
- Tepeleni Y. İ. (2024, 12 Şubat). *Swot analizi nedir? Nasıl Yapılır?* <https://tr.wix.com/blog/makale/swot-analizi-nedir#:~:text=D%C4%B1%C5%9F%20%C3%A7evre%20analizi%2C%20i%C5%9Fletmenin%20kontrol%C3%BC,b%C3%BCy%C3%BCme%2C%20faiz%20oranlar%C4%B1%2C%20enflasyon>.
- Key Market Insights, (2024, 15 Ocak). *Medical tourism market*, <https://www.fortunebusinessinsights.com/industry-reports/medical-tourism-market-100681>,

- Kılıç, B., & Sak, H. (2021). Balıkesir ilinin sağlık turizmi yönünden analizi. *Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 161-178.
- Kotler, P., Shalowitz, J. & Stevens, R. J. (2008). *Strategic Marketing for Healthcare Organizations*, 1st edition, John Willey and Sons Inc., USA
- Kuskov A.S., Golubeva V.L. & Odintsova T.N. (2005). "Eğlence coğrafyası. Eğitim ve metodoloji kompleksi.", "MPS'I" Yayınevi, Flint, s.388-496 .
- Kurar, İ., & Baltacı, F. (2021). Medikal turizm potansiyeli üzerine nitel bir araştırma: Antalya örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 176-199.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2024, 18 Ocak). *Sağlık ve Termal Turizm*, <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-10392/saglik-ve-termal-turizm.html>,
- Kütüklü D. & Şahin N.N. (2024). Sağlık Turizminde Termal Oteller ve Memnuniyet: Müşteri Yorumları Analizi, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 7(4)-2024 ss. 1134-1149
- Olalı, H. (1988). *Turizm Dersleri*, İstiklal Matbaası, İzmir.
- Özbek, D. & Özbek, T. (2008) Jeotermal Kaynakların Sağlık ve Termal Turizme Entegrasyonu, *T.M.M.O.B. Jeoloji Mühendisleri Odası Yayını*.
- Özçelik Heper, F., & Kayuk, A. (2024). Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal Turizmde Mevcut Durum Analizi: İstanbul Örneği. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 176-191. <https://doi.org/10.17336/igusbd.1142964>
- Pearce, J.A. & Robinson, R.B. (2000). *Strategic Management: Formulation, Implementation and Control*, Irwin McGraw-Hill, Malaysia.
- Sağlık Bakanlığı, (2012). *Sağlık turizminde süreçler ve aracı kuruluşlar araştırma raporu*. Ankara: Sağlık Bakanlığı Yayını
- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2024, 15 Nisan). *Yetkili sağlık tesisleri*, <https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-76664/yetkili-saglik-tesisleri.html>,
- Sağlık Bakanlığı, (2022, 10 Nisan). *Sağlık İstatistikleri Yıllığı*, <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/48054/0/siy202205042024pdf.pdf>
- Sağlık, E., & Hastaoğlu, F. (2022). Kocaeli ilinin Sağlık Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi. *Şura Akademi(1 TURİZM)*, 105-113.
- Sandıkçı, M., & Özgen, Ü. (2013). Afyonkarahisar İlinin Termal Turizm Açısından SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(3), 51-79. <https://doi.org/10.12780/UUSBD248>
- Strausbaugh L. J. (2001). "EmergingHealthCare-AssociatedInfectionsInTheGeriatricPopulation", *Emerging Infectious Diseases*, Cilt. 7, Sayı. 2, 268-271.
- Şenol, F., Oktay, K. & Özmen, M. (2016). Engelli Turistlere Yönelik Otel Uygulamaları: Antalya Yöresi Örneği' *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Temmuz (13), 74- 94.
- TÜİK, (2024, 15 Şubat). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2024-53783>.
- Tapan, İ. (2022). SAĞLIK TURİZMİ AÇISINDAN BİR ÖRNEK: İSPENDERE. *Fikriyat*, 2(1), 34-58.
- Tarınç, A. (2019). "Alternatif Turizm Çeşitliliği Kazandırmak Amacı ile Gönüllü Turizm: Türkiye Uygulaması", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Thompson, A. A. & Strick, A.J. (2003). *Strategic Managimnt: Concepts and Cases*, 13th edition McGraw-Hill, New York.

- Tuna , H., & Tuna , A. (2024). Bolu İlinin Sağlık Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi ve Sağlık Turizminin Çeşitlendirilmesi. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 12(1), 245–265. <https://doi.org/10.21325/jotags.2024.1378>
- Turan Kurtaran, A., Yılmaz, G., & Yücesan, B. (2019). Sağlık Tuizmi Potansiyelinin İncelenmesi: Trabzon İli. *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*(22), 267-284.
- Tutar, F., Alpaslan, C., Tutar, E. & Erkan, Ç. (2013). Turizm sektörünün istihdam üzerine etkileri. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi* 2(4), 14-27.
- Türk Patent Enstitüsü, (2024, 10 Mart). *Coğrafi işaretler*, <https://ci.turkpatent.gov.tr/cografisaretler/liste?il=27>.
- Uslu, E. (2020). Termal Turizm ve SPA Wellness Turizmi. H. Eriş (Ed.) içinde, *Sağlık turizmi* (s. 89-132). Ankara: İksad Yayınevi.
- Weiermair K. & Steinhauer C. (2003). "New Tourism Clusters In The Field Of Sports And Health; The Case Of Alpine Wellness.", In 12th International Tourism And Leisure Symposium ISO 690, 4-17.
- WHO, (2022, 25 Nisan). *Global report on health equality for persons with disabilities*, <https://www.who.int/publications/i/item/9789240063600>.
- Yıldırım S. (1997). "Üçüncü Yaş Turizmi ve Bunun Türkiye Açısından Değerlendirilmesi", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1-2.
- Yorulmaz, M., & Söyler, S. (2020). SAĞLIK TURİZMİ SWOT ANALİZİ: ADANA İLİ ÖRNEĞİ. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 6(2), 217-230.